

Lovforslag nr. L 88

Folketinget 2010-11

Fremsat den 1. december 2010 af ministeren for ligestilling (Hans Christian Schmidt, fg.)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om ligestilling af kvinder og mænd

(Ophævelse af lovens revisionsbestemmelse)

§ 1

I lov nr. 484 af 12. juni 2009 om ændring af lov om ligestilling af kvinder og mænd foretages følgende ændring:

1. § 2, stk. 2, ophæves.

§ 2

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

- 1 Indledning og baggrund
2. Gældende ret
  - 2.1. Kønssammensætning i statslige udvalg m.v.
  - 2.2. Kønssammensætning i kommunale og regionale udvalg m.v.
  - 2.3. Ligestillingsredegørelser
3. De praktiske erfaringer
  - 3.1. Kønssammensætning i offentlige udvalg m.v.
  - 3.2. Ligestillingsredegørelser
4. Ligestillingafdelingens overvejelser
5. Lovforslagets indhold
6. Ligestillingsmæssige konsekvenser
7. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
8. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet
9. Administrative konsekvenser for borgerne
10. Miljømæssige konsekvenser
11. Forholdet til EU-retten
12. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
13. Sammenfattende skema

1. Indledning og baggrund

1.1. Formålet med lovforslaget er at ophæve revisionsbestemmelsen vedrørende ligestillingslovens kapitel 4 om kønssammensætning i offentlige udvalg m.v.

1.2. Efter § 2, stk. 2, i lov nr. 484 af 12. juni 2009 om ændring af ligestillingsloven (kønssammensætning i offentlige udvalg m.v.) skal ministeren for ligestilling senest i folketingsåret 2010-11 fremsætte forslag om revision af ligestillingslovens kapitel 4. Af bemærkningerne til revisionsbestemmelsen fremgår endvidere, at der i den forbindelse også skulle ses på ligestillingsredegørelserne efter ligestillingslovens kapitel 3.

1.3. Kapitel 4 i ligestillingsloven omhandler kønssammensætningen i offentlige udvalg og bestyrelser. Bestemmelserne om den kønsmæssige sammensætning af udvalg, som ministre har nedsat, og af statslige bestyrelser har eksisteret siden henholdsvis 1985 og 1990. I 2006 indførtes tillige bestemmelser om udvalg nedsat af kommuner og regioner. Den væsentligste ændring af reglerne i kapitel 4, som skete ved lov nr. 484 af 12. juni 2009, var, at en ressortminister *skal* lade en plads stå tom i et råd, nævn eller udvalg, såfremt en organisation eller myndighed ikke har indstillet både en kvinde og en mand og ikke har givet en saglig begrundelse herfor. Tidligere *kunne* ressortministeren bestemme, at en plads skulle stå

tom, hvis der ikke blev indstillet både en kvinde og en mand, og ikke blev givet en saglig begrundelse.

1.4. Om baggrunden for, at der ved lov nr. 484 af 12. juni 2009 i tilknytning til skærpelsen af lovens kapitel 4 blev indsat en revisionsbestemmelse, anførtes følgende i lovens betænkning:

»Der har i forbindelse med høring over lovforslaget været fremsat indvendinger fra flere sider. Indvendingerne har bl.a. omhandlet frygten for øget bureaukrati og ubesatte poster i ikke uvæsentligt omfang samt sikring af, at det er kompetencen hos det enkelte udpegede medlem, der vejer tungest. Endelig er det anført, at det inden for nogle områder teknisk er vanskeligt at skulle indstille både en kvindelig og en mandlig kandidat til alle poster.

Det er vigtigt at sikre, at metoden til at opnå ligestilling er den rigtige. Derfor vil det være relevant at se på, om reglerne, herunder skærpelsen i denne ændringslov, har virket efter hensigten, eller om der efter en længere årrække med den samme type regulering skal tænkes nyt både i forhold til råd, nævn og udvalg samt ligestillingsredegørelser. En overvejelse af dette bør ske, så der evt. kan fremsættes lovforslag i folketings-året 2010-2011.«

1.5. Ligestillingsafdelingen har siden lovændringen i 2009 indsamlet erfaringer med, hvordan loven virker. Erfaringerne viser, at ligestillingslovens skærpede regler

om kønssammensætning af offentlige udvalg m.v. i praksis har virket som tilsigtet og uden at skabe problemer. Der er ikke indberettet udvalg, hvor en plads har skullet stå tom. Fravigelse fra kravet om indstilling af en person af hvert køn er sket i flere tilfælde. Tilsvarende er der indsamlet erfaringer med myndigheders pligt til at indberette ligestillingsredegørelser, og også her viser erfaringerne, at reglerne har en positiv effekt. På denne baggrund foreslår Ligestillingafdelingen under ministeren for ligestilling, at revisionsbestemmelsen i § 2, stk. 2, i lov nr. 484 af 12. juni 2009 om ændring af ligestillingsloven (kønssammensætning i offentlige udvalg m.v.) ophæves, og at der ikke i øvrigt foretages ændringer i form af lempelser eller skærper, hverken i reglerne om kønssammensætning i offentlige udvalg m.v. eller i reglerne om ligestillingsredegørelser.

2. Gældende ret

2.1. Kønssammensætning i statslige udvalg m.v.

Ligestillingslovens kapitel 4 omfatter offentlige udvalg, kommissioner og lignende, nedsat af en minister, til at forberede fastsættelse af regler eller planlægning af samfundsmæssig betydning. De gældende regler, som beskrives i det følgende, har som forudsætning, at statslige udvalg m.v. bør have en ligelig sammensætning af kvinder og mænd jf. § 8. Myndigheder og organisationer skal derfor indstille både en kvinde og en mand til en post i et udvalg m.v. Ressortministeren bestemmer, hvem der skal være medlem jf. § 9, stk. 1.

Indstillingsreglerne kan fraviges, hvis der foreligger særlige grunde jf. § 9, stk. 2. Hvis en myndighed eller organisation ikke indstiller en kvinde og en mand, og hvis ressortministeren ikke kan acceptere begrundelsen for fravigelse af dette, skal ressortministeren lade et udvalg m.v. fungere uden det pågældende medlem jf. § 9, stk. 3.

Inden beskikkelse af medlemmerne indberettes den påtænkte sammensætning til ministeren for ligestilling, som herved får mulighed for at drøfte sammensætningen med ressortministeren jf. § 10, stk. 1. Hvis sammensætningen ikke er ligelig, kan ligestillingsministeren anmode ressortministeren om en begrundelse og i særlige tilfælde anmode om en fornyet sammensætning jf. § 10, stk. 2.

2.2. Kønssammensætning i kommunale og regionale udvalg m.v.

Myndigheder eller organisationer skal stille forslag om en kvinde og en mand til et udvalg m.v., der udpeges af kommunalbestyrelse eller regionsråd. Tilsvarende gælder, hvor myndigheder eller organisationer efter lov-

givningen skal udpege medlemmer til sådanne udvalg m.v. jf. § 10a, stk. 1

Myndigheder og organisationer kan fravige bestemmelsen, hvis der foreligger særlige grunde jf. § 10a, stk. 2. Hvis en myndighed eller organisation ikke indstiller en kvinde og en mand, og hvis kommunalbestyrelse eller regionsråd ikke kan acceptere begrundelsen for fravigelse af dette, kan en enig kommunalbestyrelse eller regionsråd beslutte, at et udvalg m.v. kan fungere uden det pågældende medlem jf. § 10a, stk. 3. Dette gælder dog ikke udvalg m.v., som træffer generelle eller konkrete afgørelser jf. § 10a, stk. 4.

For kommunalt eller regionalt nedsatte udvalg, som andre organisationer eller myndigheder indstiller eller udpeger medlemmer til, og hvor sammensætningen ikke er reguleret i lovgivningen, men overladt til kommunalbestyrelsen eller regionsrådet, kan kommunalbestyrelsen eller regionsrådet efter gældende regler ved flertalsbeslutning indskrænke antallet af medlemmer.

2.3. Ligestillingsredegørelser

Efter ligestillingslovens § 5 og § 5 a i lovens kapitel 3 skal ministerier, statslige institutioner og statslige virksomheder med over 50 ansatte, kommuner og regioner hvert andet år udarbejde ligestillingsredegørelser til ministeren for ligestilling.

Redegørelserne er det redskab, som ministeren for ligestilling, Folketinget og borgerne har til rådighed for at opnå overblik og indsigt i arbejdet med ligestilling i stat, kommuner og regioner.

Ligestillingsredegørelserne er desuden et redskab for statslige organisationer til at udveksle erfaringer og viden om ligestilling. For kommunerne fungerer offentliggørelsen af redegørelserne ligeledes som et idékatalog til brug for det videre ligestillings arbejde (redegørelsen offentliggøres via hjemmesiden www.ligestillingidanmark.dk).

De statslige ligestillingsredegørelser i 2009 indeholdt oplysninger om følgende:

- Ligestillingspolitik og resultatkontrakter
- Personaleforhold, herunder personalepolitik og oplysninger om kønsfordelingen på overenskomstgrupper og ledelsesniveauer
- Kønsmainstreaming/ligestillingsvurdering
- Kønssammensætning i offentlige udvalg, kommissioner, statslige bestyrelser og foranstaltninger til fremme af ligestilling

Emnerne for kommuners og regioners redegørelser i 2009 var næsten identiske med emnerne i de statslige redegørelser:

- Ligestillingspolitik og ligestillingspolitiske målsætninger på serviceområder
- Personaleforhold, herunder personalepolitik og oplysninger om kønsfordelingen på overenskomstgrupper og ledelsesniveauer
- Kønsmainstreaming/ligestillingsvurdering
- Køns sammensætning af råd, nævn og udvalg

For at lette indberetningen af ligestillingsredegørelserne er der udarbejdet et elektronisk spørgeskema og vejledninger til dette, som sendes til de enkelte myndigheder.

Ud fra ligestillingsredegørelserne fra staten og fra kommuner og regioner samt ressortministrenes ligestillingsrapporter udarbejder ministeren for ligestilling hvert år inden den 1. marts en samlet ligestillingsredegørelse, som er en endelig rapport med analyser, status og konklusioner for ligestillingsarbejdet i de offentlige myndigheder og institutioner.

3. De praktiske erfaringer

3.1. Køns sammensætning i offentlige udvalg m.v.

Køns sammensætningen i de statslige udvalg m.v. har i perioden 2000-2007 været på mellem 35 og 42 pct. kvinder og mellem 58 og 65 pct. mænd. Siden lov nr. 484 af 12. juni 2009 trådte i kraft den 1. september 2009, har der været indberettet 63 råd, nævn og udvalg. Køns sammensætningen var her knap 40 pct. kvinder og 60 pct. mænd. Tallene dækker over sammensætningen i såvel nye statslige udvalg m.v., som eksisterende udvalg m.v., hvor der er sket væsentlige ændringer i medlems sammensætningen.

Køns sammensætningen i de kommunale udvalg m.v. har i perioden 1. juli 2006-1. juli 2007 været på 34 pct. kvinder og 66 pct. mænd. Kommunernes seneste indberetning via ligestillingsredegørelserne i 2009 viste, at der i perioden 2007-2009 blev nedsat 1.150 råd, nævn og udvalg i kommunerne. Køns sammensætningen var her 30 pct. kvinder og 70 pct. mænd.

I perioden 1. juli 2006-1. juli 2007 var køns sammensætningen i regionernes udvalg m.v. på 28 pct. kvinder og 72 pct. mænd. I perioden 2007-2009 har der været indberettet 52 råd, nævn og udvalg, og køns sammensætningen var her 44 pct. kvinder og 56 pct. mænd.

Siden lovændringen i 2009 har der blandt de udvalg, der er indberettet til ministeren for ligestilling, ikke været eksempler, hvor en plads i et udvalg skulle stå tom, fordi indstillingen ikke var ledsaget af en saglig begrundelse. Der er derimod i flere tilfælde sket fravigelse af kravet om indstilling af en person af hvert køn, fordi der forelå en saglig begrundelse.

3.2. Ligestillingsredegørelser

Erfaringerne viser, at udviklingen går i den rigtige retning i såvel staten som i kommuner og regioner. Minister for ligestillings seneste ligestillingsredegørelse, som vedrører indberetningerne fra 2009, viser således, at alle ministerier har formuleret en ligestillingspolitik for deres fagområde og er nået et godt stykke i arbejdet med disse politikker. Redegørelsen viser dog også, at der fortsat er en udfordring med at få omsat politikken og få kvalificeret indsatsen og sikret ligestilling. Dette gælder for nogle få departementer, men i særlig grad for en række styrelser og institutioner. Redegørelsen viser endvidere, at den kvindelige talentmasse ikke udnyttes i tilstrækkelig grad i ledelsen, og at der er grundlag for at forbedre udnyttelsen af kvindernes talenter.

For kommunerne viser den seneste ligestillingsredegørelse fra 2009, at der er sket store fremskridt siden indberetningen i 2007. Redegørelsen viser dog også, at mange kommuner og næsten alle regioner har behov for at få formuleret en ligestillingspolitik på deres serviceområder (f.eks. sundhed, børn og unge, folkeskole, ældre, mennesker med handicap m.v.). De kommuner og regioner, der har formuleret ligestillingspolitikker, har en udfordring med at få brugt politikkerne i deres daglige arbejde.

Både kommunerne og regionerne mangler kvinder i topledelsen. I kommunerne er der 77 pct. mandlige og 23 pct. kvindelige topchefer, hvorimod der på medarbejderniveau er: 77 pct. kvinder og 23 pct. mænd.

Samlet set viser de indberettede ligestillingsredegørelser fra 2009 således, at udviklingen går i den rigtige retning, samtidig med at kommuner, regioner og stat stadig har en udfordring med at tage højde for og inddrage såvel kvinders og mænds som pigers og drenge perspektiver og behov, sådan at kommuner, regioner og stat effektivt og målrettet kan løse velfærdssamfundets opgaver. Samtidig er det vigtigt med mere opmærksomhed på at få hele talentmassen udnyttet, således at også ledelsesniveauerne vil afspejle en mere ligelig køns sammensætning.

4. Ligestillingsafdelingens overvejelser

Regeringen lægger vægt på, at der sikres en mere ligelig køns sammensætning i statslige, kommunale og regionale udvalg m.v.

Formålet med de gældende regler i lovens kapitel 4 om køns sammensætning i offentlige udvalg, kommissioner og lignende er at skærpe de indstillende organers fokus både på kvinders og mænds kompetencer, og at gøre det tydeligt for organisationer, myndigheder m.v., at ansva-

ret for at finde kvalificerede kandidater af begge køn, påhviler dem.

Som reglerne er i dag skal organisationer og andre, som har ret til at indstille medlemmer, gøre en indsats for at indstille både en mand og en kvinde, og dermed tjener reglerne til at få dem til at gøre en indsats for at afsøge feltet af kvalificerede, og ikke blot indberette dem, man plejer. Reglerne medvirker hermed til at forbedre såvel kvinders som mænds mulighed for lige indflydelse, og dermed også til at forbedre samfundets mulighed for at udnytte kvinder og mænds fulde potentiale for dermed at gøre brug af alle kvalifikationer og talenter i samfundet.

Reglerne er afbalancerede, fordi de gældende regler forudsætter, at man for at blive udpeget som medlem af et udvalg m.v. har den nødvendige sagkundskab og de relevante kvalifikationer. Der er mulighed for at fravige kravet om en ligelig kønssammensætning, hvis der er saglige grunde hertil. Denne mulighed er anvendt i flere tilfælde siden lovændringen i 2009.

Med henvisning til den nærmere beskrivelse af de gældende regler og de praktiske erfaringer hermed, jf. pkt. 2 og 3 ovenfor, vurderer Ligestillingsafdelingen, at skærpelsen af lovens kapitel 4 i 2009 har virket efter hensigten, og at den gældende lov indeholder den fornødne fleksibilitet til, at man i praksis kan fravige kravet om indstilling af en person af hvert køn, hvis der foreligger en saglig begrundelse.

Endelig kan det forhold, at en ressortminister skal lade en plads stå tom, hvis en fravigelse af loven ikke ledsages af en saglig begrundelse, have den effekt, at de indstillende organisationer og myndigheder i større omfang end ellers forsøger at finde egnede kandidater af begge køn, så vidt det er muligt. Blandt de udvalg, der er indberettet til ministeren for ligestilling siden lovændringen i 2009, har der ikke været eksempler, hvor en plads i et udvalg skulle stå tom, fordi indstillingen ikke var ledsaget af en saglig begrundelse.

På baggrund af ligestillingsredegørelserne fra 2009 vurderer Ligestillingsafdelingen, at udviklingen i kommuner, regioner og stat går i den rigtige retning, samtidig med at det offentlige stadig har en udfordring med at tage højde for og inddrage såvel kvinders og mænds som pigers og drenges perspektiver og behov, sådan at kommuner, regioner og stat effektivt og målrettet kan løse velfærdssamfundets opgaver. Endvidere er det vigtigt, at talentmassen udnyttes tilstrækkeligt i ledelsen.

Der foreslås derfor hverken ændringer af de gældende regler i lovens kapitel 4 om kønssammensætning i offentlige udvalg m.v. eller i kapitel 3 om pligt til hvert andet år at indberette i form af ligestillingsredegørelser.

5. Lovforslagets indhold

Det foreslås, at revisionsbestemmelsen i § 2, stk. 2, i den vedtagne ændringslov fra 2009 ophæves, og at reglerne i ligestillingslovens kapitel 4 om kønssammensætningen i offentlige udvalg m.v. bevares uændret.

Ligeledes foreslås, at de gældende regler i lovens kapitel 3 om pligt til hvert andet år at indberette i form af ligestillingsredegørelser bevares uændret.

Den foreslåede ophævelse af revisionsbestemmelsen betyder således, at de gældende regler i lovens kapitel 4 om kønssammensætning i offentlige udvalg, kommissioner og lignende fastholdes, herunder pligten til at indstille både en kvinde og en mand til offentlige udvalg m.v. og kravet om, at en plads skal stå tom, hvis en indberetning ikke ledsages af en saglig begrundelse for ikke at indstille både en kvinde og en mand.

Tilsvarende betyder den foreslåede ophævelse af revisionsbestemmelsen, at de gældende regler i lovens kapitel 3 om ligestillingsredegørelser fastholdes, herunder pligten for ministerier, statslige institutioner, statslige virksomheder (med over 50 ansatte), kommuner og regioner til hvert andet år at indberette ligestillingsredegørelser til ministeren for ligestilling.

6. Ligestillingsmæssige konsekvenser

Forslag til lov om ændring af lov om ændring af lov om ligestilling af kvinder og mænd er blevet relevantstet og ligestillingsvurderet.

Lovforslaget har til formål at opretholde de gældende regler, der går ud på at fremme ligestilling af kvinder og mænd med hensyn til at deltage i beslutningsprocesserne i samfundet. Lovforslaget vurderes at have positive ligestillingsmæssige konsekvenser, i og med at de gældende regler fastholdes. Reglerne om kønssammensætningen af offentlige udvalg m.v., som er nedsat af en minister, har været gældende siden 1985 og har medført at kvindeandelen i udvalg m.v. er steget gennem årene fra 12 pct. til ca. 40 pct. igennem de seneste år. Ved den foreslåede bevarelse af reglerne gives både kvinder og mænd som hidtil mulighed for at kunne deltage i udvalgsarbejde på lige fod.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner.

8. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

9. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

10. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

11. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

12. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Lovforslaget har været sendt i høring hos Ligebehandlingsnævnet, KVINFO, Kommunernes Landsforening, Danske Regioner, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk

Industri, Dansk Erhverv, Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Kristelig Arbejdsgiverforening, Landsorganisationen i Danmark, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Akademikernes Centralorganisation, Kristelig Fagbevægelse, Ledernes Hovedorganisation, Centralorganisationernes Fællesudvalg, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte, Advokatrådet, Dommerforeningen, Institut for Menneskerettigheder, Koordinationen for Kvinde- og Kønsforskning, Netværk for forskning om mænd og maskulinitet, Kvinderådet, Dansk Kvindesamfund og Danske Handicaporganisationer.

13. Sammenfattende skema

Vurdering af lovforslagets konsekvenser

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for staten, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for staten, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Revisionsbestemmelsen ophæves, hvorved lovens bestemmelser om kønssammensætning i offentlige udvalg

m.v. og forpligtelsen til at indberette hvert andet år ved ligestillingsredegørelser fortsætter uændret. Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Lovforslaget foreslås at træde i kraft dagen efter offentliggørelsen i Lovtidende.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

*Gældende formulering**Lovforslaget***§ 1**

I lov nr. 484 af 12. juni 2009 om ændring af loven om ligestilling af kvinder og mænd foretages følgende ændring:

1. § 2, *stk. 2*, ophæves.

§ 2

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

§ 2, *stk. 1* (udelades)

Stk. 2. Ministeren for ligestilling fremsætter senest i folketingsåret 2010-11 forslag til revision af lovens kapitel 4.